

Hildegart tegen pesten!

1. Inhoudsopgave	blz. 2
2. Vooraf	blz. 2
3. Goedkeuring Team en MR	blz. 2
4. Hoe wordt het protocol verspreid?	blz. 2
5. Theoretische achtergronden van pesten	blz. 3
6. Voorwaarden om pesten op school aan te pakken	blz. 5
7. Gedragsregels Hildegart	blz. 5
8. Regels voor internetgebruik op school	blz. 5
9. Fases in handelen	blz. 5
10. Aanspreekpunt pesten en vertrouwenspersonen	blz. 10
11. Adressen, websites en overige informatiebronnen	blz. 10
Bijlage 1: Invulformulier: Verslag opvallend gedrag	blz. 11
Bijlage 2: Handelen leerkracht fase 1 en 2	blz. 12

2. Vooraf

Zoals ook in het schoolplan van de Hildegaertschool staat vermeld, hechten wij vanuit onze christelijke identiteit veel waarde aan een goede omgang met elkaar. Het overbrengen van normen en waarden aan de leerlingen is daarbij van belang.

Leerlingen hebben in de dagelijkse omgang te maken met hun klasgenootjes, schoolgenoten, leerkrachten en de ruimten waarin ze vertoeven. Het is daarbij voor hen belangrijk om eigen verantwoordelijkheid te leren kennen. Niet alleen voor hun werk, maar zeker ook voor hun omgang met en het welbevinden van anderen. Respect voor een ander en andermans lijf, gevoelens en spullen is essentieel.

Wij vinden het dan ook belangrijk dat elk kind zich op school en in de klas veilig voelt, om zich op zijn of haar eigen manier optimaal te kunnen ontwikkelen en om ervoor te zorgen dat het kind het gevoel heeft de dingen goed te kunnen. Om een veilig schoolklimaat te waarborgen, besteden we in de klassen daarom veel aandacht aan het zelfbeeld en sociaal gedrag. Het is belangrijk dat leerlingen leren met hun eigen mogelijkheden en grenzen om te gaan en dat zij een positieve bijdrage in een groep kunnen leveren (zie ook het Schoolplan: Katern Veiligheid, voor een uitgebreidere versie van de hierboven genoemde punten).

Wanneer er zich desondanks, bij leerlingen, emotionele problemen voordoen die de intellectuele en/of de persoonlijke groei belemmeren, ziet de school het als primaire opdracht om deze leerlingen te helpen.

Mogelijke emotionele problemen kunnen worden veroorzaakt door pesten. De school ziet het dan ook als haar taak om ervoor te zorgen dat pesten zoveel mogelijk wordt voorkomen en/of wordt tegen gegaan. Hiervoor hanteert de Hildegaertschool een eigen anti-pestprotocol. Het anti-pestprotocol is een handelingsplan voor de school, waarin is vastgelegd welke stappen de school gaat ondernemen in het geval van pesten: Met wie wordt er gesproken, wie zijn daarbij, en wat is de volgende stap.

Directie en teamleden pakken het pesten op een gestructureerde wijze aan, zodat er een veilige situatie op school ontstaat. Het protocol is ontwikkeld voor een schoolbrede aanpak om het pesten gezamenlijk aan te pakken. De Hildegaertschool heeft een sterk saamhorigheidsgevoel. Ook bij de aanpak en voorkoming van pesten vindt de school het daarom belangrijk, dat alle partijen (directie, leerkrachten, MR, Activiteitencommissie, ouders en leerlingen) betrokken worden. Samenwerken is van essentieel belang voor een goede aanpak. Alle partijen spelen een rol om er voor te zorgen dat leerlingen zich veilig voelen op de Hildegaertschool en zich optimaal kunnen ontwikkelen. Het protocol bevat aanbevelingen en adviezen voor zowel leerkrachten als ouders.

De kern van dit protocol wordt behandeld in de volgende onderdelen:

- Theoretische achtergronden van het pesten
- Handelen in (vastgestelde) pestsituaties

3. Goedkeuring Team en MR

Het team en de MR zijn bij het anti-pestprotocol betrokken.

Zij hebben na afronding van de proefversie van het nieuwe protocol, hun mening en goedkeuring gegeven.

4. Hoe wordt het protocol verspreid?

De directie en groepsleerkrachten beschikken over het protocol, evenals de vertrouwenspersonen van de school. Het anti-pestprotocol ligt ter inzage bij de directie.

In het schoolplan, in de schoolgids en op de website wordt er melding gemaakt van het bestaan van het anti-pestprotocol.

De Hildegaertregels worden duidelijk zichtbaar in de klassen opgehangen.

De internet-gebruiksregels worden besproken met de kinderen.

5. Theoretische achtergronden van pesten

5.1 Definities:

'Pesten is langdurig lichamelijk en/of psychisch geweld van een persoon of groep tegen een enkeling die niet in staat is zich te verweren' (M. Hasselaar, 1999)

'Pesten is de herhaalde en intentionele agressie van sterkeren tegenover zwakkeren in de groep' (Goossens, Vermande & Van der Meulen, 2012).

5.2 Algemeen

Tien procent van de leerlingen pest, vijftien procent van de leerlingen is slachtoffer.

Pesten is een groepsprobleem en verdient ook een groepsaanpak. De gedachte dat we ons alleen moeten focussen op het slachtoffer of het pesten is achterhaald.

Preventie van pestgedrag verdient de hoogste prioriteit.

Een positief groepsklimaat zorgt er niet automatisch voor dat er in een groep niet wordt gepest. Het omgekeerde is wel waar: daar waar er niet gepest wordt, is het groepsklimaat meestal erg prettig.

Kenmerken van pesten zijn:

- Het is langdurig en herhaaldelijk
- Het vindt vaak plaats in groepsverband (een groep tegenover een individu)
- Er is sprake van een machtsongelijkheid tussen de pester en het slachtoffer
- Het is steeds gericht op dezelfde persoon
- Het slachtoffer kan lichamelijke en/of psychische schade oplopen

We maken hierbij onderscheid met plagen:

- Het komt incidenteel voor
- Het gaat vaak gepaard met een grapje
- Er is geen winnaar of verliezer
- De plager en het slachtoffer zijn fysiek en/of psychisch vrijwel even sterk
- Het slachtoffer loopt vrijwel geen lichamelijke en/of psychische schade op

5.3 Verschillende vormen van pesten

Pesten vindt niet altijd op dezelfde manier plaats. Dit kan het nog lastiger maken, om pesten in een klas of groep te signaleren.

Direct pesten

Bij het direct pesten, is er sprake van openlijke aanvallen op het slachtoffer.

Dit kan variëren van scheldpartijen, dreigingen en afpersingen, fysiek of seksueel geweld.

Scheldpartijen en dreigingen kunnen worden beschouwd als verbale pesterijen.

Onder fysiek geweld, ook wel lichamelijk geweld genoemd, worden onder andere het schoppen en slaan van een slachtoffer verstaan.

Seksueel geweld kan veel verschillende vormen aannemen. Zo zijn er slachtoffers die door de pester(s) onzedelijk worden betast of, in het ergste geval, zelfs worden aangerand of verkracht.

Indirect pesten

Het indirect pesten is de meest lastige vorm van pesterijen, om te kunnen signaleren.

Vaak valt deze manier van pesten op het eerste gezicht niet tot nauwelijks op, waardoor het voor leerkrachten moeilijk tegen te gaan is.

Deze manier van pesten staat ook bekend als geestelijk geweld.

Met name meisjes zijn erg actief op het gebied van indirect pesten. Jongens pesten vaker direct.

Buitensluiten en roddelen, vallen onder het indirect pesten. Het slachtoffer wordt hierbij niet direct benaderd, maar kan compleet door de pester(s) worden genegeerd.

Er kunnen briefjes door de klas worden verspreid, met hierop negatieve dingen over het slachtoffer. Uiteindelijk zullen deze 'roddelbriefjes' terecht komen bij het slachtoffer.

Het digitale pesten

Digitaal pesten is pestgedrag waarbij de pester gebruik maakt van nieuwe media. Het pesten gebeurt dus via de computer of smartphone. Veel kinderen maken gebruik van sociale media als Facebook, Twitter, WhatsApp, Instagram of één van de vele andere mogelijkheden. Op het internet kan een pester gemakkelijk een andere identiteit aannemen, waardoor het zeer lastig kan zijn te achterhalen wie de pester is. De grenzen van het pesten worden hierdoor verlegd. Pesten kan nu anoniem gebeuren.

Digitaal pesten beperkt zich niet tot de klas, het schoolplein, of de weg naar huis. Ook thuis, in de veilige omgeving, kan de pester zijn gang gaan. De meeste digitale pesterijen vinden plaats buiten schooltijd. Hierdoor wordt het voor scholen

moeilijker om het digitale pesten tegen te gaan. Ouders hebben dan de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat het digitale pesten buiten schooltijd wordt voorkomen.

Het wederzijds informeren van ouders en school over dit onderwerp is dan ook van belang.

5.4 Oorzaken van pesten

De pester vindt in de onderstaande situaties mogelijke aanleiding tot pesten.

- Gevoel van onveiligheid in het groepsklimaat
- Frustraties willen uiten
- Populair willen zijn
- Slecht voorbeeld van leerkrachten
- Weinig aandacht van ouders
- Ouders corrigeren agressief gedrag niet
- Fysieke straf door ouders
- Vroeger zelf gepest zijn
- Slecht voorbeeld van ouders of andere volwassenen

Het pesten van een slachtoffer kan te maken hebben met opvallende kenmerken, die door anderen van de groep niet geaccepteerd worden. Deze uiterlijk, opvallende kenmerken van een slachtoffer, moeten niet gezien worden als de oorzaak van het pesten, maar als de aanleiding ervan.

Mogelijke oorzaken van pesten bij slachtoffers:

- Uiterlijk, opvallende kenmerken (bril, beugel, handicap)
- Hoog- of laagbegaafdheid
- Uiterst gevoelig en daardoor vaak minder weerbaar
- In andere situaties al eerder slachtoffer geweest en daardoor een grote(re) kans om opnieuw slachtoffer te worden

5.5 Signalen van pesten

Om het pesten tegen te kunnen gaan, is het voor leerkrachten en ouders van belang, dat zij signalen van pesten weten te herkennen.

De signalen voor ouders en leerkrachten zijn niet geheel hetzelfde. Het slachtoffer en/of de pester gedragen zich in de thuis- en schoolsituatie vaak verschillend.

Signalen van pesten bij slachtoffers: voor leerkrachten:

- Het gepeste kind vertoont teruggetrokken gedrag
- Het gepeste kind wordt genegeerd en afgewezen door de groep
- Het gepeste kind durft steeds minder
- Het gepeste kind is opvallend agressief en/of druk

Signalen van pesten bij slachtoffers: voor ouders:

- Kind wil niet (graag) meer naar school
- Schoolresultaten kunnen verslechteren
- Kind heeft last van (voortdurende) buikpijn en/of hoofdpijn
- Kind lijdt aan slapeloze nachten en/of bedplassen
- Kind neemt vrij weinig tot geen vriendjes mee naar huis
- Kind wordt zelden tot nooit uitgenodigd voor een feestje

Signalen van pesters voor ouders en leerkrachten:

Pesters kunnen hun pestactiviteiten goed verbergen voor ouders en leerkrachten. Wanneer ouders en vooral de leerkrachten het pestgedrag van de pester(s) niet signaleren, kan dit hen dan ook niet verweten worden. Ook klasgenoten die (bijna) allemaal op de hoogte zijn van het pesten, zullen dit niet snel aan de ouders of leerkracht vertellen.

Toch zijn er wel signalen op te noemen die kunnen duiden op pestgedrag. Je kunt ook spreken van kenmerken die horen bij pesters:

- Pesters gedragen zich (vaak) dominant en opvallend stoer
- Pesters kunnen zich tegendraads/opstandig opstellen
- Pesters zijn (meestal) opvallend agressief
- Pesters roddelen veel over kinderen
- Pesters zijn (vaak) impulsief en kunnen zich slecht inleven in (gevoelens van) anderen
- Pesters hebben (meestal) een vast groepje kinderen, waar zij mee optrekken.

Signalen van pesten bij de zwijgende middengroep:

Er zijn ook duidelijke signalen van pesten bij omstanders, oftewel bij de zwijgende middengroep. Deze groep heeft een vrij grote invloed op de huidige en verdere groepssfeer.

De zwijgende middengroep zal in geval van pesten zich ook minder prettig en veilig gaan voelen in de klas en op school. Kinderen die bij de zwijgende middengroep horen vertonen soms volgend gedrag:

- Thuis minder gaan vertellen over school
- Met minder plezier naar school gaan
- Verhalen thuis en/of aan de leerkracht vertellen over pesterijen
- Bang worden om zich bij de groep te voegen

6. Voorwaarden om pesten op school aan te pakken

Pesten op school is een moeilijk probleem. Toch kan de school het pestprobleem wel degelijk verminderen. Hieronder staan zeven voorwaarden om pesten op school aan te pakken.

- Pesten wordt door alle betrokken partijen erkend als probleem. De school zal initiatief moeten tonen door voorlichting aan zowel leerkrachten als ouders te geven.
- De voorlichting voor ouders, zal tijdens de informatieavond aan het begin van het schooljaar worden gegeven. Het anti-pestprotocol wordt hierbij kort onder de aandacht gebracht.
- De school moet proberen pesten te voorkomen. Er moet in de hele school een veilig klimaat worden geschept. Dit doet de school door gedragsregels op te stellen samen met de kinderen voor zowel in de school als in de klas en aandacht te besteden aan het omgaan met elkaar (Gouden Hildegaertregels en klassenregels Hoofdstuk 7).
- Leerkrachten moeten beschikken over de capaciteit om signalen van pesten te herkennen.
- Leerkrachten dienen te weten wat zij voor houding moeten aannemen, wanneer ze merken dat leerlingen worden gepest (zie hoofdstuk 9).
- De school heeft diverse aanpakken (preventief en curatief) tot haar beschikking, om pesten tegen te gaan en/of te voorkomen (zie hoofdstuk 9).
- Op de Hildegaertschool is de gedragspecialist (zie schoolgids) de coördinator van het anti-pestbeleid. De gedragspecialist fungeert als aanspreekpunt in het kader van pesten.

7. Gedragsregels Hildegaert

De Hildegaertregels zijn algemene regels die samen met de leerlingen van de Hildegaertschool opgesteld zijn. Deze regels, 'De gouden Hildegaertregels', worden aan het begin van het jaar besproken en maandelijks behandeld. De klassenregels worden aan het begin van ieder nieuw schooljaar vastgesteld door de leerkracht in samenspraak met de leerlingen.

Binnen

1. **Wij zijn rustig op de gang:** wij lopen en praten zacht. Wij lopen rechts op de trap.
2. **Wij houden alles opgeruimd en schoon.** Wij hangen jas en tas aan de kapstok, schoenen in de bak. Wij houden de WC netjes en wij eten buiten.
3. **Wij houden rekening met elkaar en elkaars spullen.** Wij zijn aardig en beleefd en luisteren naar een volwassene en medeleerling. Wij tonen respect voor eigendommen van anderen.

Buiten:

1. **Wij zeggen: Stop, hou op.** Als iemand stop zegt houden wij op.
2. **Wij zorgen goed voor de omgeving.** Wij doen afval in de bak of in de eigen jaszak. Wij laten planten met rust.
3. **Wij behandelen een ander zoals wij zelf behandeld willen worden.** Wij laten iedereen meedoen.

8. Regels voor internetgebruik op school

Zoals in hoofdstuk 5 reeds te lezen viel, is het digitale pesten een hedendaags en veelvoorkomende pestvorm. Om digitaal pesten zoveel mogelijk te voorkomen, vindt de school het belangrijk om leerlingen op de hoogte te brengen van de leuke kanten van internet, maar ook de gevaren ervan.

Het is daarbij van belang om een aantal regels te hanteren, waar de leerlingen zich op school aan dienen te houden, wanneer zij gebruik maken van internet. De Hildegaertschool biedt in de groepen 6 tot en met 8 lessen mediawijsheid aan. Hierin worden normen en waarden, die op het internetgebruik van toepassing zijn, besproken.

Afspraken op school voor het gebruik van sociale media en internet:

- Ik geef geen e-mail adressen, gewone adressen, namen (ook niet van school), telefoonnummers, foto's, wachtwoorden en andere persoonlijke informatie of contactgegevens aan mensen die ik alleen via sociale media of internet ken.
- Ik blijf altijd vriendelijk, eerlijk en scheld niet (terug).
- Als er iets vervelends gebeurt, stop ik met het gesprek.
- Ik ben niet online met mensen die ik alleen via sociale media of internet ken, en spreek niet met ze af zonder dat mijn ouders dat weten.

Afspraken op school voor het gebruik van e-mail:

- Ik open geen e-mail van onbekenden.
- Ik verstuur geen e-mail zonder mijn eigen, echte naam.
- Ik verstuur geen flauwe grappen of gemene e-mail.

9. Fases in handelen

9.1 Fases, voorafgaand aan het Vijfsporenbeleid

Kinderen zitten op school om zich zowel sociaal-emotioneel als cognitief te ontwikkelen. Het is de taak van volwassenen om kinderen te leren omgaan met zichzelf en anderen. In hun zoektocht naar de grenzen van de toelaatbaarheid van hun gedrag en de gevolgen die dat gedrag hebben, doorlopen kinderen verschillende fasen.

Hieronder staan de fasen die wij op school doorlopen om kinderen met elkaar te leren omgaan, met een toenemende sturende taak van de leerkracht.

Fase 1: Als kinderen ruzie hebben stimuleren leerkrachten de leerlingen in eerste instantie deze op te lossen met de onderstaande aanpak:

- Zeg duidelijk tegen de ander 'Stop, hou op, ik vind dit niet leuk!'.
- Kijk elkaar dan aan.
- Vertel wat je niet leuk vindt.
- Luister naar de ander.
- Bedenk samen een oplossing.
- Geef elkaar een hand.

Fase 2: Het kan zijn dat de leerlingen er samen niet uitkomen. Dan treedt het volgende stap in werking:

Er vinden gesprekken plaats tussen leerkracht en pester, tussen leerkracht en slachtoffer en wanneer dit mogelijk is, tussen pester en slachtoffer onder leiding van de leerkracht. In deze gesprekken wordt het probleem helder en probeert de leerkracht samen met hen de ruzie of pesterij op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van ruzies of pesterijen tussen dezelfde leerlingen volgen sancties.

Voor fase 1 en 2 geldt, dat kinderen in hun normale ontwikkeling op zoek moeten naar de grenzen van toelaatbaar gedrag. Waar kinderen spelen, sporten en leren en veel in contact zijn met elkaar, ontstaan logischerwijs conflicten. Dat hoort bij opgroeien. De conflicten vormen momenten om sociaal en emotioneel van te leren en adequaat met vervelende situaties om te gaan. In fase 1 en 2 is er dus sprake van correctie van gedrag dat gewijzigd moet worden, voordat er sprake is van pestgedrag.

Fase 3: Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt een bestraffend gesprek met de leerling die ruzie maakt of pest. Soms is een conflict of de reactie van een kind van dien aard, dat wij het wenselijk achten om de ouders er van op de hoogte te brengen. Dat doen we middels het formulier *Verslag Opvallend gedrag* (Bijlage 1). Nadat er drie (of eerder, indien gewenst door leerkracht of ouder(s)) formulieren *verslag opvallend gedrag* ingevuld zijn door een leerling worden de ouders uitgenodigd voor een gesprek op school met de leerkracht.

Na fase 3 geldt, dat er een grote kans is op pestgedrag, of dat pestgedrag zelfs al plaatsvindt. Dat is het moment dat het Vijfsporenbeleid in werking treedt, met dien verstande, dat spoor 1 van dat beleid preventief is en dus in alle groepen continu aan bod komt.

Deze aanpak, waarbij de vijf sporen gelijktijdig gevolgd worden, zorgt voor een samenwerking tussen leerkracht, pester, gepeste, overige klasgenoten en ouders. Daarbij worden gebeurtenissen die te maken hebben met de pestsituatie vastgelegd, zodat het verloop gevolgd kan worden. Hierdoor ontstaat helderheid voor alle partijen.

9.2 Vijfsporenbeleid

Spoor 1: De preventieve maatregelen door de school

- De leerkracht moet weten wat pesten inhoudt en wat de signalen zijn.
- Elk jaar wordt er binnen een onderwijsinhoudelijke vergadering aandacht besteedt aan het onderwerp pesten. Het anti-pestprotocol wordt er weer bij gepakt en er worden zaken geëvalueerd.
- De leerkracht geeft om de week een les sociaal-emotionele ontwikkeling uit de methode 'Kwink'. Deze methode is gericht op de preventie van pesten en de kracht van een veilige groep creëren en/of behouden.
- De leerkracht vult tweemaal per jaar de Sociale Competentie lijst (SCOL) in. Aan de hand van dit leerlingvolgsysteem op sociaal gebied, bepaald de leerkracht voor welk aspect aandacht nodig is. Dit kan bijvoorbeeld zijn: *aardig zijn of jezelf presenteren*. Deze lessen worden gehaald uit 'Kinderen en hun sociale talenten'.
- De school hanteert zes vaste Hildegaertregels binnen de school, welke bij alle betrokken partijen bekend zijn en waaraan iedereen zich dient te houden. De school stelt iedere maand een nieuwe omgangsregel centraal. De omgangsregels worden regelmatig besproken en komen terug in kringgesprekken en lessen.
- Aan het begin van elk leerjaar worden er nieuwe omgangsregels/klassenregels bedacht door de klas en deze komen ook in de klas te hangen. De leerkracht kan hier in bepaalde situaties naar verwijzen en naar het feit dat de hele klas het met deze regels eens was en er dus ook aan gehouden moet worden.
- De leerkrachten besteden (met name aan het begin van het jaar en na iedere vakantie) aandacht aan groepsvorming door bijvoorbeeld groepsvormende spelletjes met de klas te spelen. De leerkracht is op de hoogte van Tuckmans stadia van de groepsvorming: forming, storming, norming, performing.

- De school heeft regels voor internetgebruik (zie internetprotocol).
- De leerkrachten zetten werkvormen in als het samenwerkend leren en coöperatief leren om het saamhorigheidsgevoel te behouden en/of positief te beïnvloeden.

Spoor 2: De leerkracht biedt steun aan het kind dat gepest wordt

- Moedig het kind aan om te praten over het pesten. Zorg dat duidelijk wordt wie er pest, wat er precies gebeurt, waar en wanneer. Als het kind moeite heeft met vertellen, kan het kind het opschrijven of tekenen.
- Vraag wat het kind geprobeerd heeft om het te stoppen.
- Help het kind met het bedenken van oplossingen.
- Laat het kind weten dat er alles aan gedaan wordt om het te stoppen en laat weten hoe je dat wilt doen.
- Stel de ouders op de hoogte.
- Zorg zo nodig voor deskundige hulp (bijv. SMW). Vanuit de hulpverlening worden SOVA methodes ingezet om positieve relaties tussen kinderen te stimuleren. Bijvoorbeeld het kind leren actief te luisteren naar de ander, kinderen leren om hun gevoel te benoemen vanuit de ik-boodschap, kinderen leren hoe zij hun grenzen aan kunnen geven etc.

Spoor 3: De leerkracht biedt steun aan het kind dat zelf pest

- Probeer eerst een zo duidelijk mogelijk beeld te krijgen van wat er precies aan de hand is door met andere kinderen, ouders en leerkrachten te praten. Probeer te voorkomen dat een kind valselijk beschuldigd wordt van pesten.
- Praat met het kind en bedenk dat een pester zal proberen het foute gedrag te minimaliseren.
- Geef het kind de opdracht (Bijlage 1: Verslag opvallend gedrag) waarin het wordt geconfronteerd met de gevolgen van pesten.
- Help het kind om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen. Leerkrachten kunnen kinderen helpen om positieve relaties met leeftijdsgenoten op te bouwen door hen in de klas te laten oefenen met samenwerken. Daarbij leren kinderen bijvoorbeeld om te delen, aanwijzingen op te volgen, beleefd te zijn, te luisteren, begrip te tonen en conflicten op te lossen.
- Help het kind om zich aan regels en afspraken te houden. De leerkracht doet dit door in gesprek te gaan met de leerling over de regels.
- Als dit geen resultaat oplevert voer dan een aantal probleemoplossende gesprekken om de oorzaak van het pestgedrag bloot te leggen. Waarom pest het kind?
- Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeer dan de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het slachtoffer uithaalt, te vergroten.
- Als er geen verbetering optreedt, is het tijd voor een gesprek met de ouders. Ouders worden na drie keer een ingevuld formulier van opvallend gedrag uitgenodigd op school om te komen praten (of eerder indien de leerkracht dit noodzakelijk acht).

Opmerkingen bij spoor 2 en 3:

Als pester(s) en het gepeste kind in dezelfde klas zitten:

- De leerkracht signaleert het pesten, krijgt het van de ouder te horen of van een leerling.
- Als het pesten na de strafopdracht niet stopt, stelt de leerkracht het pestgeval aan de orde in een bouwvergadering en tevens wordt de pleinvacht gevraagd extra op te letten op het plein.
- Als het pesten blijft, stelt de leerkracht de gedragsspecialist op de hoogte. Deze gaat na of de leerkracht de stappen op de juiste manier heeft doorlopen.
- De leerkracht stelt de directie op de hoogte van het pestgeval en de genomen acties.
- Als het pestgedrag blijft voortduren kan de directie de pester doorverwijzen naar deskundige hulp (bijv. sociale vaardigheidstraining).

Als de pester(s) en het gepeste kind in verschillende klassen zitten:

- Een van de leerkrachten signaleert het pesten op het plein of krijgt een tip van een kind of een ouder.
- De leerkracht van het gepeste kind zoekt nauwkeurig uit wie de pester is of de pesters zijn. De leerkracht van het gepeste kind brengt de leerkracht van de pester(s) op de hoogte.
- Als het pesten binnen twee weken niet is opgehouden, wordt het pestgeval aan de orde gesteld in de zorg- en bouwvergadering.
- Als het pesten blijft, stelt de leerkracht de gedragsspecialist op de hoogte. Deze gaat na of de leerkrachten de stappen op de juiste manier hebben doorlopen en besluit contact op te nemen met de directie.
- De leerkracht stelt de directie op de hoogte van het pestgeval en de genomen acties en registreert het in Esis leerlingvolgsysteem.
- Als het pestgedrag blijft voortduren kan de directie de pester doorverwijzen naar deskundige hulp.

Spoor 4: De zwijgende middengroep mobiliseren door de leerkracht

- De leerkracht stelt regelmatig het onderwerp aan de orde en telkens in andere bewoordingen.
- Als de leerkracht met de klas over pesten praat, moet deze geen peestsituatie in de klas als uitgangspunt nemen, maar een krantenknipsel, tv-uitzending, website, brief, boek o.i.d. Het gepeste kind kan namelijk op de kop krijgen als de pesters vermoeden dat deze gepraat heeft. Laat goed merken hoe een pester vaak werkt en wat de rol is van de zwijgende middengroep. Zorg dat de kinderen beseffen dat als de pester niet aangemoedigd wordt, deze ook niet meer hoeft te pesten.
- De leerkracht zorgt voor een veilig klimaat waarin duidelijkheid is over de omgang met elkaar, waarin verschillen mogen bestaan en ruzies uitgesproken worden.
- Overleg met de kinderen mogelijke oplossingen en wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.

Spoor 5: Het steunen van de ouders door de school

Adviezen van de school aan de ouders van pesters:

1. Bespreek het probleem met de leerkracht. Hier kan een aparte afspraak voor gemaakt worden met de leerkracht. Het kan ook besproken worden in het afstemmingsgesprek aan het begin van het jaar.
2. Neem het probleem serieus. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
3. Praat met het kind om achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
4. Maak het kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
5. Besteed aandacht aan het kind.
6. Stimuleer het kind eventueel tot het beoefenen van een sport om zijn agressie vreedzaam kwijt te kunnen.
7. Vraag op school naar meer informatie over dit onderwerp.

Adviezen van de school aan de ouders van gepeste kinderen:

1. Bespreek het probleem met de leerkracht.
2. Laat het kind zoveel mogelijk vertellen over het pesten of laat het kind opschrijven wat het heeft meegemaakt.
3. Probeer uw emoties in bedwang te houden. Kinderen vertellen hun ouders vaak niks omdat ze bang zijn dat ze boos of juist erg verdrietig worden en dat willen ze hun ouders niet aandoen.
4. Lees eventueel samen met het kind literatuur over pesten op school.
5. Beloon het kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen. Laat het kind merken dat het ook sterke kanten of eigenschappen heeft.
6. Stimuleer eventueel het kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij of zij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken. Het gebeurt ook regelmatig dat het kind op de sport juist niet gepest wordt en zo ergens plezier in kan hebben.
7. Vraag op school naar extra informatie over dit onderwerp.

Adviezen van de school aan alle andere ouders:

1. Bespreek vermoedens van pesten met de leerkracht.
2. Neem het probleem serieus: het kan ieder kind overkomen!
3. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
4. Praat regelmatig met uw kind over school, de relaties in de klas en over wat leerkrachten doen. Vraag hem of haar af en toe of er in de klas wordt gepest.
5. Geef als ouder het goede voorbeeld door met respect en niet neerbuigend over andere mensen te praten.
6. Leer het kind voor anderen op te komen, zonder zelf geweld te gebruiken.
7. Vraag op school naar meer informatie over het onderwerp pesten.

9.3 Algemene opmerkingen bij de uitvoering van de Vijfsporenaanpak

De ik-boodschap

In geval van pesten kan de leerkracht kiezen om, door middel van een ik-boodschap, het probleem bij de leerlingen aan te geven. Een goede reden om te kiezen voor een ik-boodschap is, dat dit eerlijk zegt hoe de leerkracht denkt en voelt. Ook geeft de leerkracht hiermee aan dat het probleem bij hem/haar zelf ligt, waardoor er bij de leerlingen minder weerstand en opstandigheid wordt opgewekt.

Om een voorbeeld te geven: De leerkracht heeft van een leerling vernomen dat deze gepest wordt door een aantal kinderen uit de klas. De leerling wil graag dat dit met de gehele groep wordt besproken. De leerkracht zal daarom het probleem, met de hele klas gaan bespreken. De leerkracht geeft door middel van een heel duidelijke ik-boodschap ("Ik vind het niet prettig wanneer er kinderen ongelukkig zijn, omdat ze worden gepest in de klas") aan, dat er in de klas een probleem is, dat hij/zij niet alleen op kan lossen, maar dat wel opgelost moet worden.

Daarbij vraagt hij/zij de leerlingen oplossingen te geven om ervoor te zorgen dat kinderen in de klas niet (meer) worden gepest. Hij/zij geeft aan dat het probleem opgelost moet worden.

Het inventariseren van mogelijke oplossingen

Samen met de kinderen kan er bijvoorbeeld worden nagedacht over te maken afspraken om ervoor te zorgen dat iedereen zich prettig voelt. Dit kan bijvoorbeeld inhouden dat na iedere pauze wordt nagegaan hoe de leerlingen met elkaar zijn omgegaan. Het is goed mogelijk om dit vanaf groep 4 tot groep 8 te doen. Met groep 3 kun je samen zoeken naar mogelijkheden om dit op te lossen, waarbij de leerkracht een hele duidelijke rol heeft. In groep 8 mag je meer van de klas verwachten.

De leerlingen moeten allerlei mogelijke oplossingen geven voor aanpak. Soms komen er geen ideeën omdat de leerlingen niet durven of de aanpak niet gewend zijn. Dan kan de leerkracht aangeven dat het hem/haar ernst is en hen meer tijd geven om oplossingen te bedenken.

De leerkracht kan er dan een dag later op terug komen. In deze fase, komen er dus oplossingen.

Het evalueren van oplossingen

Hier staat het oplossen van het probleem centraal. Oplossingen die positief zijn voor zowel pester en slachtoffer worden besproken. Op die manier geeft de leerkracht aan dat hij/zij aan alle leerlingen veiligheid wil bieden.

Oplossingen kunnen, onder andere, zijn om over het onderwerp pesten te praten in een kringgesprek, een spel te spelen waarbij het noodzakelijk is om samen te werken (bijvoorbeeld estafette) of om bijvoorbeeld afspraken te maken om na iedere pauze gezamenlijk te evalueren hoe er met elkaar is omgegaan.

Het concretiseren van oplossingen

Voor iedereen moet duidelijk zijn hoe de gekozen oplossingen uitgevoerd gaan worden. Het is daarbij aan te raden om ze op papier te zetten en daarna weer met de klas te bespreken.

Het op een later moment evalueren van de oplossingen

De oplossingen moeten regelmatig geëvalueerd worden. De leerkracht geeft aan dat de evaluatie een vast onderdeel gaat worden van de klassengesprekken. Wanneer er weer signalen komen van pesten, dan moet de leerkracht weer teruggaan naar de eerste stap, maar ook als hij niets hoort, moet hij preventief evalueren.

De leerkracht moet de leerlingen duidelijk maken het bij hem/haar aan te geven dat er weer gepest wordt en dat dit geen klikken is, maar dat het in principe hetzelfde is als het helpen van het slachtoffer. De leerkracht zou tevens met het team kunnen overleggen om tot een aanpak te kunnen komen om het pesten te stoppen.

In geval van erge en/of aanhoudende pesterijen worden ouders betrokken bij de aanpak, door ze op de hoogte te brengen van de geconstateerde peestsituatie.

De leerkracht meldt de geconstateerde peestsituatie aan het team.

Als zich voortdurend problemen voordoen op het plein, wordt er extra alertheid van de pleinwachten gevraagd.

De groepsleerkracht voert regelmatig een (klassen)gesprek met de betreffende leerlingen, de zwijgende middengroep en de ouders om te horen of de genomen maatregelen succes hebben of dat er andere stappen nodig zijn.

10. Aanspreekpunt pesten en vertrouwenspersonen

Op de Hildegaertschool is de gedragsspecialist (zie schoolgids) de coördinator van het anti-pestbeleid. De gedragsspecialist fungeert als aanspreekpunt in het kader van pesten.

Leerkrachten, leerlingen en ouders kunnen bij eventuele problemen die te maken hebben met persoonlijke veiligheid en welbevinden, pesten, discriminatie en (seksuele) intimidatie ook terecht bij de door het bestuur aangestelde contact- en vertrouwenspersonen.

Gedragsspecialist:

Zoals beschreven in de vigerende schoolgids.

Contactpersoon:

Zoals beschreven in de vigerende schoolgids.

Vertrouwenspersoon:

Zoals beschreven in de vigerende schoolgids.

Tevens kan de school, ouders aanbieden om schoolmaatschappelijk werk in te schakelen.

Zoals beschreven in de vigerende schoolgids.

11. Adressen, websites en telefoonnummers

Meer informatie over pesten en/of hulp bij pesten, kan worden ingewonnen bij onderstaande instanties en websites:

Algemeen Pedagogisch Studiecentrum (APS)

Postbus 85475

3508 AL Utrecht

CED-groep (Centrum Educatieve Dienstverlening)

Postbus 8639

3009 AP Rotterdam

OUDERS & COO (landelijke vereniging voor ouders, ouderraden (OR) en medezeggenschapsraden (MR) in het christelijk onderwijs)

Hoofdstraat 119A

Postbus 125

3970 AC Driebergen

Telefoon: 0343 - 513434

0800 - 5010

GGD (Jeugdgezondheidscentra)

Locatie Hillegersberg-Schiebroek

Sleedoornlaan 35

Telefoon: 010 – 4184746

www.pestweb.nl

www.posicom.nl

www.mijnkindonline.nl

Fase 1: Als kinderen een ruzie hebben stimuleren leerkrachten de leerlingen in eerste instantie deze op te lossen met de onderstaande aanpak:

- *Zeg duidelijk tegen de ander 'Stop, hou op, ik vind dit niet leuk!'.*
- *Kijk elkaar dan aan.*
- *Vertel wat je niet leuk vindt.*
- *Luister naar de ander.*
- *Bedenk samen een oplossing.*
- *Geef elkaar een hand.*

Fase 2: Het kan zijn dat de leerlingen er samen niet uitkomen of dat er vaker conflicten zijn. Dan treedt de volgende fase in werking:

- Er zijn gesprekken tussen leerkracht en pester,*
- Er zijn gesprekken tussen leerkracht en slachtoffer*
- Er zijn gesprekken tussen pester en slachtoffer onder leiding van de leerkracht.*

In deze gesprekken wordt het probleem helder en probeert de leerkracht samen met hen de ruzie of pesterij op te lossen en (nieuwe) afspraken te maken. Bij herhaling van ruzies of pesterijen tussen dezelfde leerlingen volgen sancties (zie stap 3).

Fase 3: *Bij pestgedrag handelt de leerkracht volgens de*

-*Vijfsporenaanpak (zie H9 anti-pestprotocol).*

Bij herhaaldelijke ruzie/pestgedrag neemt de leerkracht duidelijk stelling en houdt

-*een bestraffend gesprek met de leerling die ruziemaakt/pest.*

Soms is een conflict of de reactie van een kind van dien aard, dat wij het wenselijk achten om de ouders ervan op de hoogte te brengen. Dat doen we middels

-*het formulier *Verslag Opvallend gedrag* (Bijlage 1).*

Nadat er drie (of eerder, indien gewenst door leerkracht of ouders) formulieren *Verslag Opvallend gedrag* ingevuld zijn door een leerling, krijgen

-*de ouders een uitnodiging voor een gesprek met de leerkracht.*